

READER NETTRAINING

DUIKSCHOOL
GET WET
DEN HAAG

INHOUD

INLEIDING.....	blz.3
Wat is een nettraining?	3
Wie kan er meedoen?	4
Hoe kun je boeken?	4
H1 HET ZAL JE MAAR GEBEUREN.....	blz.5
Sterk verhaal 1	5
Sterk verhaal 2	6
Hoe raak je verstrikt?	7
H2 VOORKOMEN IS BETER.....	blz.10
H3 MESSEN EN ZO.....	blz.11
Realiteit	11
Lemmet	11
Materiaal	12
Alternatieven	12
Sterk verhaal 3	13
Wapenwet	13
Tips	14
H4 NETTEN EN LIJNEN.....	blz.14
Kiewnetten	15
Warnetten	15
H5 WAT NU ?.....	blz.17
Wat nu	17
Meest voorkomende problemen	17
“WAARMEE VANGEN VISSERS VISSEN”.....	blz. 19
artikel uit Onderwatersport 06/2001	

INLEIDING

Duikschool Get Wet in Den Haag is een allround duikschool die naast volledige duikopleidingen voor beginners en gevorderden, ook cursussen, trainingen en activiteiten aanbiedt op het terrein van wrakduiken, overleven op zee, maritieme trainingen, bedrijfsuitjes, outdoor activiteiten en bedrijfshulpverlening .

Een van die activiteiten is het verzorgen van een nettraining voor duikverenigingen op locatie.

Deze reader geeft aanvullende informatie bij de nettraining zoals die door instructeurs van Duikschool Get Wet uit Den Haag wordt verzorgt. Het kan voor de deelnemers van nut zijn zich hier in te verdiepen. Bij de training wordt de reader ter beschikking gesteld zodat deze gekopieerd en uitgedeeld kan worden.

De reader bevat informatie over het verstrikt raken in netten en lijnen, over het voorkomen van verstriking, over methodes om los te komen, over soorten netten, duikmessen en over (bijna)ongevallen, voorzien van sterke verhalen en foto's.

Wat is een nettraining?

Een nettraining is een avondvullend programma voor duikscholen en -verenigingen als leuke en nuttige activiteit tijdens de koude wintermaanden. Het helpt duikers hun vaardigheden te ontwikkelen bij het oplossen van problemen onder water en werkt als volgt:

- Duikinstructeurs van Get Wet "verbouwen" een zwembad tot een soort "apenkooi" voor duikers.
- Er wordt een staande wand uitgezet in het diepste gedeelte van het bad; door hier achterlangs te zwemmen kan men verstrikt raken; vaak moet de uitrusting af gedaan worden om weer los te komen met alle problemen van dien.
- Op de bodem komt een groot net te liggen verzwaard met loodblokjes; hier kan men onderdoor zwemmen en aldus verstrikt raken. Het afdoen van de uitrusting lijkt dan iets makkelijker omdat men op de bodem ligt, maar er is minder bewegingsvrijheid.
- Dwars in het zwembad komt een grote fuik te hangen waar men helemaal in kan zwemmen. De fuik is voorzien van een aantal "hindernissen", dus zie er dan maar weer heelhuids uit te komen!
- Tenslotte ligt er een zwevend net waar men zichzelf of de buddy in kan rollen en het zo moeilijk kan maken als men wil.
- Als dat allemaal nog niet spectaculair genoeg is, zijn er ook een aantal geblindeerde maskers; daarmee kunnen deze oefeningen ook eens "zonder zicht " geoefend worden.
- Voor de afwisseling staan er nog twee kleine scheepsschroeven op de bodem, waar een net in verstrikt is geraakt. Met een blindmasker kan er geoefend worden om dat er uit te peuteren. Watersporters die met hun bootje in een haven liggen (geen zicht) zullen duikers dankbaar zijn als er rotzooi in hun schroef zit en zij daar een handje bij kunnen helpen.
- Al deze oefeningen worden vooraf gegaan door een korte briefing waarin tekst en uitleg wordt gegeven en waarin veiligheidsaspecten aanbod komen.

Tijdens de oefening zien de instructeurs van Get Wet toe op de veiligheid, maar het zijn natuurlijk vooral de eigen buddy's waar men op moet vertrouwen.

Iedereen krijgt de gelegenheid om zijn duikvaardigheden zoals masker wisselen, uitrusting uit en aantrekken, automaat zoeken, etc. nog eens grondig te oefenen.

Na afloop is er een korte de-briefing en ontvangt iedere deelnemer een logboekblaadje. Ook is er deze reader beschikbaar met nuttige informatie over netten, messen en persoonlijke ervaringen van duikers.

Wie kan er mee doen?

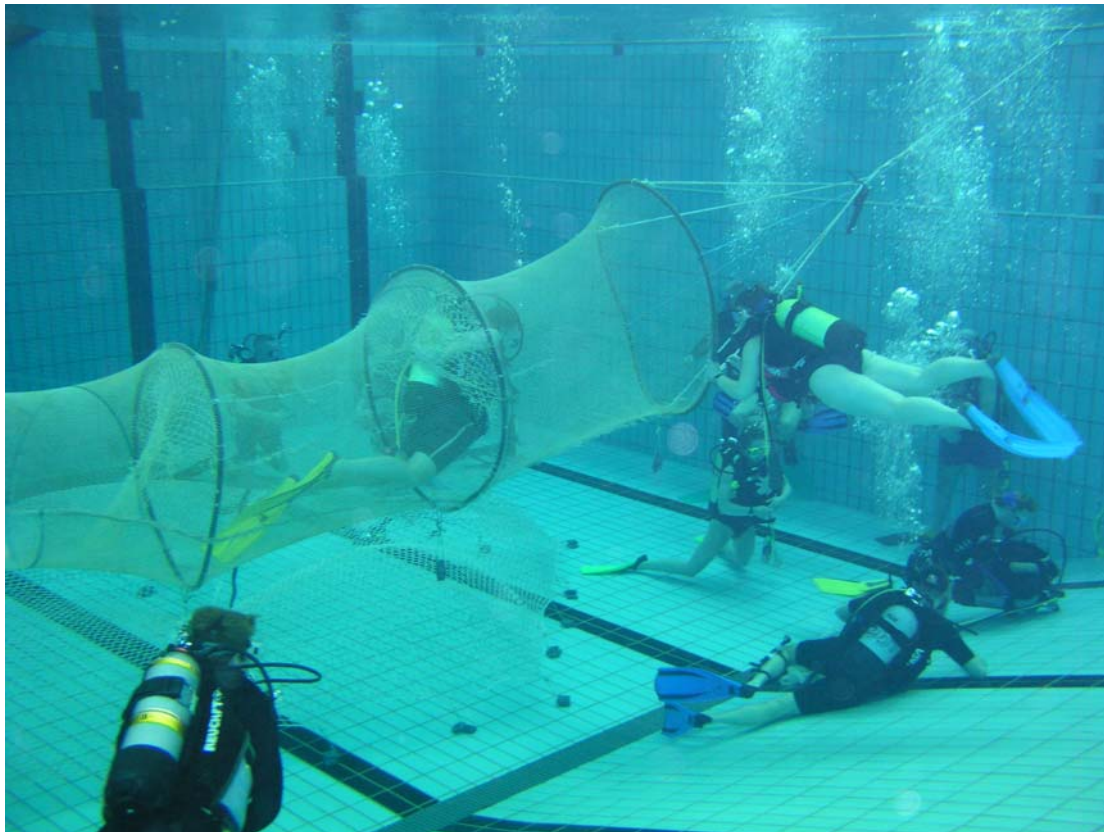
Iedere duiker met een geldig brevet en een goede gezondheid. Veel ervaring is niet nodig, maar het is wel verstandig om een onervaren duiker met een ervaren duiker te koppelen. Iedereen kan het zo spannend maken als hij of zij zelf wil, zolang de veiligheid niet in het geding is.

Er kunnen maximaal 15 buddyparen meedoen (als het zwembad klein is minder)

Hoe kun je boeken?

Door telefonisch (0654936940 of 0622307131) of per e-mail (info@getwet.nl of tvannoort@zonnet.nl) contact op te nemen met Duikschool Get Wet, kun je informatie krijgen over data en prijzen. Data worden in overleg vastgesteld.

Je kunt natuurlijk ook op onze website kijken www.getwet.nl

Hoofdstuk1

HET ZAL JE MAAR GEBEUREN.....

Er zijn vele oorzaken denkbaar waardoor een duiker onderwater in de problemen kan komen; verstrikt raken is er een die gelukkig maar zelden voorkomt. Het hangt natuurlijk wel af waar je duikt, hoe je duikt, wat je doet en wat je allemaal (niet) bij je hebt.

Op plaatsen waar vissers met lijnen en/of netten werken, waar puin en afval is gestort of op plekken waar veel hoge waterplanten groeien, is de kans op verstriking aanmerkelijk groter dan op een maagdelijk koraalrif, zeker als het zicht niet zo goed is of als er stroming staat.

In de Nederlandse wateren is die kans dus wel degelijk aanwezig; of dat nu in zoetwaterplassen is waar vissers een hengeltje uitwerpen of op de wrakken in de Noordzee.

Sterk verhaal 1:

"Het is niet mijn eerste duik op de Noordzee en ook dit wrak heb ik al vaker bezocht; het zicht is goed en samen met mijn buddy struinen we over de resten van wat tijdens de eerste wereldoorlog een fiere kruiser was. We zijn niet echt op zoek naar souvenirs, maar als we iets leuks tegenkomen zullen we het niet laten liggen. Omdat we bekend zijn op het wrak, zwemmen we zonder aarzelen het ruim in, wetend dat we er aan de andere kant weer uit kunnen. Mijn buddy zwemt een eindje voorop en rommelt tussen munitiekisten en andere restanten. Ik ga mijn eigen gang en onderzoek wat zich zoal op de bodem bevindt. Als ik verder wil zwemmen wordt ik tegen gehouden; ik probeer mezelf los te trekken wat (natuurlijk) niet lukt.

Geen paniek, bij het duiken op de Noordzee zit ik zo vaak in een vislijn en met rust en beleid weet ik altijd los te komen. Ik onderzoek waar ik nu precies mee vast zit, maar kan niets vinden.

Weer probeer ik verder te zwemmen en weer kom ik niet vooruit. Nog een keer alles aftasten levert echter niets op. Hoe kan dat nou? Zou ik het me verbeelden? Heb ik niet goed gezocht? Nog een keer onderzoek ik mijn uitrusting, weer niets, maar wegzwemmen gaat ook niet. Ik zit onverbiddelijk vast.

Ik kijk om me heen naar mijn buddy, maar die is inmiddels buiten mijn gezichtsveld! Ook de uitgang kan ik niet zien; evenmin als de ingang! Andere duikers zullen mij dus ook niet zien!

Een lichte onrust maakt zich van mij meester. Wat nu?

Haastig probeer ik me te herinneren wat ik heb geleerd over dit soort situaties. Rustig blijven was het devies. Ja, ze hebben makkelijk praten.

Toch probeer ik zo min mogelijk te bewegen en goed na te denken. Eerst mijn setje maar eens uittrekken, zodat ik kan zien wat ik doe. Dat valt nog niet mee met zo'n dubbelset in zo'n nauwe ruimte. Als ik mijn setje bijna uit heb, komt mijn buddy aanzwemmen; hij had me toch gemist. Ik maak hem duidelijk wat er aan de hand is en samen onderzoeken we het probleem. Dat is snel gevonden. De extra slang met het luchtpistool (voor hefballonnen) was losgeraakt en heeft zich achter me vast geslagen tussen een paar ijzeren pijpen direct boven mij, waardoor ik het niet kon voelen. Het probleem is nu ook snel opgelost. De slang wordt losgewrikt, het setje weer aangetrokken (wat is een buddy dan handig!) en we vervolgen onze weg, ons realiserend dat dit ook anders had kunnen aflopen..."

Noordzeeduiker

Maar ook in de Oosterschelde bestaat het gevaar om in een (staand) net of vuik te zwemmen. En wie kent niet het verhaal van de Tholen 5, die notabene 2 duikers in haar netten omhoog haalde.

Sterk verhaal 2

"Tholen 5, Tholen 5, haal je netten op, er zit een duiker in!" galmt het over de marifoon. Wat begon als een mooie duik in de Oosterschelde bij Burghsluis, eindigde in een nachtmerrie. Op een mooie dag in 1996 duiken twee buddyparen bij laag water vanaf de kop van de nol in Burghsluis. Ze zwemmen linksom terug richting haven. Bij Burghsluis daalt het talud al snel af naar zo'n 30 meter en ze

waren eigenlijk helemaal niet van plan zo diep te gaan. Ondanks dat het weer niet zo geweldig is, is het zicht onderwater uitstekend.

Plotseling horen ze een boot aankomen, het geluid wordt steeds luider en ze horen zelfs het gerammel van een ketting. Het ene buddypaar ziet op 12 meter de schaduw van de boot overkomen, nauwelijks enkele tientallen meters uit de dijk. Het andere buddypaar, dat dieper langs de dijk was afgedaald, schijnt met de lampen in de richting van het geluid en ze zien plotseling het kornet recht op hen afkomen! Een van de duikers probeert het nog te ontwijken door in elkaar te duiken, maar wordt ruw door het net opgeslokt; de andere duiker wordt er op zijn rug ingetrokken en het lukt hem om zich vast te grijpen. Hij blijft zo net voorbij de opening van het net hangen. Op zijn rug bonkt hij over de stenen terwijl ze voort worden gesleept. Met een enorme krachtinspanning lukt het hem tenslotte om uit het net te klimmen. Door de snelheid wordt hij van het net losgerukt en maakt een noodopstijging.

Hij komt op circa 200 meter achter de vissersboot boven water en tracht door roepen en zwaaien de aandacht van de driekoppige bemanning te trekken. Er is echter niemand te zien en de boot vaart steeds verder weg. De duiker wordt tenslotte door een paar recreanten op de dijk geholpen en in een restaurant wordt de kustwacht opgeroepen. De oproepen van de kustwacht worden onderschept door de havenmeester van Burghsluis die zich toevallig aan boord van een boot bevond.

Via de marifoon wordt de Tholen 5, inmiddels aan de andere kant van de vaargeul, nu tot stoppen gemaand. Als daar gehoor aan wordt gegeven en de Tholen 5 eindelijk haar netten ophaalt, is vanaf de oever te zien hoe de andere duiker in het kornet hangt. Ze hebben dit hachelijk avontuur maar ter nauwernood overleefd.

Artikeltje uit Duiken (9/96)

Recentelijk is de Tholen 5 nog gesignaleerd op een duiklocatie waar ze zo dicht langs de oever voeren dat ze de "basaltblokken uit de dijk" visten. Je zal daar maar net een duikje maken!

Er zijn ook duikplaatsen bekend (bv. Dreischor in de Grevelingen) die begrensd worden door enorme fuiken. Iedereen die daar wel eens heeft gedoken kent de verrassing om plotseling zijn weg geblokkeerd te zien door een wand van netten. Voor zover bekend zijn daar (nog) geen ongelukken mee gebeurd, maar ondenkbaar is dat niet. Ondanks onderhandelingen met de vissers aldaar blijven duikers en vissers elkaar in de weg zitten.

In de plas bij o.a. Oudekerk a/d Amstel en in de Spiegelplas, is veel bouwafval gestort en daar steken brokken puin en betonijzer uit de bodem en uit de wanden. Je kunt daar makkelijk achter blijven haken of klem komen te zitten.

Op de wrakken in de Noordzee is het risico misschien wel het grootst. Op de wrakken wordt veel gevist omdat ze een schuilplaats vormen voor allerlei vissen. Door de stroming en het wrak zelf, raken veel vissers hun lijn en/of net kwijt, wat dan een hele hindernis vormt voor de duikers. Door de stroming en het beperkte zicht raak je daarin zo verstrikt. Vooral de dunne nylon vislijnen zijn ware kwelgeesten omdat ze ijzersterk en nauwelijks zichtbaar zijn. Voor zover bekend zijn daartoe nog geen duikers bij omgekomen, maar een dergelijk wrak zit vol vis(lijken) en (dode)krabben die zich helemaal in de lijnen gewerkt hebben. Zelfs met lijnesnijders zijn ze niet meer te redden. Waterplanten komen in Nederland wel voor, maar zijn zelden zo weelderig dat ze een gevaar vormen voor duikers. In buitenlandse wateren waar kelp of iets dergelijks voorkomt, kunnen die in combinatie met stroming wel een risico vormen.

Kortom, vissnoeren, visnetten, fuiken, maar ook waterplanten en boomwortels of bouwafval en betonijzer zijn potentiële mogelijkheden om verstrikt te raken. Je kunt dit

voorkomen door goed uitgetrimd te zijn, je langzaam te bewegen, te kijken waar je naar toe zwemt en je uitrusting op z'n plaats te houden zodat dit niet meesleept of los rondslingert.

Hoe raak je verstrikt?

Het is niet je gladde neopreenpak waarmee je blijft haken en ook je ledematen, oren of haren vormen geen potentieel risico. Dit in tegenstelling tot de rest van je uitrusting. Laten we ze eens stuk voor stuk bekijken:

- **Vinnen**: vooral de gespen van het hielbandje zijn probleemveroorzakers. Nylon vislijn vindt het heerlijk om je daarmee tegen te houden. Net als je denkt dat je er goed doorheen bent wordt je weer afgeremd; soms kun je het niet eens zien, zo onzichtbaar kan vislijn zijn. En als je krampachtig probeert je ene vin te los te wurmen, heeft je andere vin zich alweer aan een volgende lijn vergrepen. Het lijkt wel een jungle!
- **masker en snorkel**; hoewel iedere aankomende duiker wordt geleerd altijd zijn snorkel bij zich te houden, bij voorkeur aan het masker, is dit uitsteeksel een boosdoener bij uitstek om in een net of lijn verward te raken. Maar ook bij het verwijderen van je uitrusting zit het ding geweldig in de weg. Ideaal voor snorkelaars, maar of duikers er ook zoveel plezier van hebben?
- De **loodgordel** bevindt zich meestal onder je trimvest en zal weinig leed veroorzaken, maar o wee als daar een vislijn tussen komt. In het ergste geval verlies je je loodgordel en dus ook je neutrale drijfvermogen! Je moet er niet aan denken.
- Het **duikmes** aan het onderbeen kan minstens zoveel ellende veroorzaken als oplossen. Je neemt het mee om je los te kunnen snijden, maar als het nodig is, kun je er net niet bij en/of is het zelf de veroorzaker van de problemen.
- Het **trimvest** staat op een goede tweede plaats van probleemveroorzaker; alle gespen, ringen, musketonhaken, boltsnaps, snelontluchters, inflatorslangen en alles wat je erop of aan hangt is een potentieel gevaar voor verstriking. Voor DIRduikers een reden om zo min mogelijk gespen, musketons e.d. te gebruiken en snelontluchters alleen van een kaal touwtje te voorzien.
- Veruit de grootste boosdoener is je **automaat** met alles wat daar aan slangen aanhangt. De bekendste en meest gebruikte automaat heeft een internationale aansluiting en dus een grote knop achterop die vraagt om problemen. Niet alleen om ergens achter te blijven haken, ook het is ook kwetsbaar voor stoten en zo. Verder zijn natuurlijk de console en de octopus een bron van ellende, vooral als ze los hangen.
- Tenslotte is alles wat je verder meesleept, zoals een **decoballon** in zo'n leuk tasje aan je vest, die stoere **hefballon**, een handig verzamelnetje met scharniersluiting, **natuurlijk je lamp** (met batterij achterop), een **luchtpistooltje aan je automaat**, een **extra stage, gereedschap** om de patrijspoort uit te hakken en alles wat je nog meer reuze handig vindt voor onder water, lastig als je tussen lijnen of netten door moet zwemmen.

Niets meer meenemen dus? Denk er in ieder geval goed over na, kijk of je het zo kan opbergen dat het geen of minder risico veroorzaakt en leer er mee om te gaan. Weet wat je bij je hebt, waar het zich moet bevinden en hoe je het los kunt maken. Oefen bv, eens op het droge met je ogen dicht, of tijdens een nettraining in het zwembad met je complete uitrusting.

Hoofdstuk 2

VOORKOMEN IS BETER

Een van de basisregels in de beginnerscursus voor duikers is "zorg dat je gestroomlijnd bent". Niet alleen voor het mooi (hoewel, het oog wil ook wat...), maar vooral om je energieverbruik bij het voortbewegen te beperken en te voorkomen dat je buiten adem raakt. Ook kun je erdoor voorkomen dat al die aanhangsels de bodem beschadigen (en zo koraal vernietigen of stofwolken doen opwaaien) en niet in het minst om verstrikking te voorkomen. Stroomlijnen dus.

Niet alleen je uitrusting is echter de oorzaak van verstrikking, vooral je gedrag is een belangrijke factor.

Zorg niet alleen dat je uitrusting gestroomlijnd is, maar gedraag je ook gestroomlijnd. Zwem horizontaal met lange, rustige beenslagen. Houd je armen onder je lichaam of op je rug, blijf vrij van de bodem en zorg natuurlijk dat je goed bent uitgetrimd!

Veel lood zorgt voor een makkelijke afdaling, maar behalve dat je het allemaal mee moet slepen, is het ook lastiger om goed uit te trimmen en van de bodem af te blijven.

Als je in of door een nauwe ruimte wilt, zwem dan zo rustig mogelijk, gebruik je handen om afstanden te schatten en jezelf voorzichtig voort te trekken.

Wilde, ongecontroleerde bewegingen veroorzaken niet alleen beschadigingen aan de omgeving en/of je materiaal, maar kunnen er ook toe leiden dat je (muur)vast komt te zitten in een scheur of opening. Ook als je tussen lijnen en/of netten zwemt, is rustig bewegen de beste manier om verstrikking te voorkomen. Door wilde bewegingen van armen of vinnen draaien de lijnen onvoorspelbaar om jou en je uitrusting heen.

Ooit geprobeerd de lijn van je decoballon onder water af te wikkelen? Je zou al door je eigen uitrusting in de problemen kunnen komen.

Zeker als je op de Noordzee gaat duiken in het moeite waard om je uitrusting eens na te lopen en bij aanschaf van nieuw materiaal ook eens te kijken naar de "verstrikkingsfactor".

- vinnen: let bij de aanschaf van vinnen op de hielbandbevestiging; automatische clip-sluitingen lijken handig, maar zijn ze dat ook onder water? DIRduiker zweren bij een (beschermd)spiraal als hielband zodat er geen gespen nodig zijn. Daar is wat voor te zeggen, maar een simpele stopper op de gewone rubber hielbanden werkt ook.
- een masker moet onder water makkelijk op en af te zetten zijn, maar dat is bijna altijd wel het geval. Alleen met een volgelaatsmasker ligt dat anders, maar dat kunnen eenvoudige recreanten (meestal) niet betalen. Een groter probleem vormt de snorkel. De oplossing is simpel: alleen meenemen als je gaat snorkelen. En voor het geval dat? Neem dan een opvouwbaar en stop hem in de pocket van je trimvest (en niet aan een riempje op je onderbeen!)
- zorg dat je duikmes in een pocket op je bovenbeen zit (in plaats van met riempjes op je onderbeen) of aan je trimvest. Zorg dat je er goed bij kunt voor het geval dat en dat er geen lijnen achter kunnen blijven haken.
- Loop alles na wat op of aan je trimvest zit; heb je het echt nodig? Kun je het zo vastzetten dat het zo min mogelijk uitsteekt en je er zelf goed bij kunt? Berg een decoballon, backup-lamp, nicosignaal e.d. op in een pocket, rol je hefballon en verzamelnetje strak op en zet ze vast aan je jack, fles of backplate. Laat je console en reserve-automaten niet los bengelen maar zet ze vast met een boltsnap op een plaats waar je goed bij kunt.

En tenslotte, leer eerst je uitrusting kennen, zodat je ook met je ogen dicht en met 7 mm handschoenen aan alles kunt vinden, uittrekken, losmaken, aantrekken en weer vastzetten? En dan die van je buddy.

Hoofdstuk 3 MESSEN EN ZO

Een basis-uitrusting van duikers is niet compleet zonder vervaarlijk en indrukwekkend duikmes. Is een duikmes voor een duiker een wapen, een hebbedingetje of een reddingsmiddel? Wij zetten alles messcherp voor je op een rijtje.

Wel eens gemerkt dat bij het uitzoeken van een duikmes de meeste duikers, zo serieus als ze hun sport opvatten, als een klein kind staan te glunderen? We willen tenslotte allemaal wel eens James Bond of Crocodile Dundee zijn.

In gedachten zien ze zich met het mes al grote haaien van zich af slaan, schatkisten openbreken of commandootje spelen in het Midden-Oosten. Kennelijk spreekt het glimmende staal tot de verbeelding en heeft een duikmes de aantrekkingskracht van een wapen. Maar dat een duikmes geen speelgoed is en al helemaal niet bedoeld is om als wapen te gebruiken, begrijpt iedere duiker heel goed. Althans dat hopen wij.

Nog maar enkele tientallen jaren geleden telde je pas mee als je mes zo groot mogelijk was. De messen waren toen nog zo lang dat grapjes over het ego van een man niet van de lucht waren. We praten dan ook over een tijd dat er nog NIET gesproken werd over bescherming van de onderwaterwereld en dat de weinige duikers het gereedschap gebruikten om schelpen open te breken of koraal af te hakken. Maar inmiddels weten we heel goed waar het mes toe dient.

Realiteit

In geval van nood is het belangrijk dat je iets hebt om je los te kunnen maken. Dat kan een mes zijn, maar ook een lijnensnijder of kniptang kan voldoen.

Je moet het mes, de lijnensnijder, schaar of tang op een niet al te ingewikkelde manier aan jezelf of je uitrusting kunnen bevestigen en er vervolgens ook weer makkelijk bij kunnen als je het wilt gebruiken. Het mes(je) moet scherp zijn, bij voorkeur gekarteld en je moet er veel kracht mee kunnen zetten: je moet er een net of lijn, die tegenwoordig van een extreem sterke kunststof zijn gemaakt, mee door kunnen snijden, zagen of knippen.

Lemmet

Scherpte is een relatief begrip. Hiervoor bepalend is de manier waarop het mes geslepen is. Moet je een natte lijn of touw doorsnijden, dan heb je het meest aan een gekarteld mes. Het mes glijdt dan minder snel weg. Bovendien maakt een kartelrand het lemmet langer en dat is zeker bij een klein mes handig.

In de praktijk is gebleken dat de trekkracht van een mes met een kartelrand wezenlijk groter is. Messen die aan de ene kant glad geslepen en aan de andere kant gekarteld zijn, worden tegenwoordig het meest gebruikt. Met de kartelrand kun je kracht zetten,

de gladde kant is voor het fijnere werk. Sommige messen hebben ook een zaagkant, maar daar heb je alleen wat aan in geval van hele dikke touwen. Een kartelrand heeft de voorkeur, omdat je die ook kunt bijslijpen. Handig is ook een lijnsnijder, een soort haak met een (stanley) mes dat in het lemmet is geïntegreerd, zodat je de lijn met één hand snel kunt doorsnijden. Er zijn ook scharen of kniptangen voor duikers met een geïntegreerd gekarteld mes, een lijnsnijder en natuurlijk de schaar zelf die je als een soort snoeitang kunt gebruiken. Aan de meeste duikmessen zit een vlijmscherpe punt; dat staat indrukwekkend, maar is eigenlijk alleen handig om je nagels schoon te maken. Het grote nadeel van zo'n puntig gereedschap is dat je er makkelijk ongelukken mee maakt door jezelf of anderen te verwonden of ermee in je pak te prikken (als je het weer wilt bevestigen bv)

Materiaal

Natuurlijk is ook het materiaal van het lemmet van belang. Het beste is uiteraard een staalsoort die echt roestvrij is en toch nog scherp genoeg geslepen kan worden. De fabrikanten zijn continu op zoek naar nieuwe legeringen.

Voor veel producten die buiten Europa gefabriceerd worden, zijn Amerikaanse staalsoorten gebruikt die worden aangeduid met bijvoorbeeld 300 of 400. De 300-serie roest als geen ander, wat deze ongeschikt maakt voor duikmessen, en is ook niet scherp genoeg.

Staalsoorten die worden aangeduid met 420 en 440, zijn beter geschikt. In Europa wordt een goede staalsoort geproduceerd, aangeduid met 4110, 'zeer hoogwaardig'. RVS 316 is een staalsoort die goed bestand is tegen oxidatie, ook in zout water. Nadeel is dat het materiaal zachter is, en het dus sneller bot is.

Een duikmes met een stalen lemmet moet je altijd droog opbergen en zeker na een duik in zout water goed afspoelen. Als je het mes voor langere tijd opbergt, kun je het lemmet het beste invetten met zuurvrij vaseline of siliconenvet. Titanium kan niet roesten maar is ook veel duurder.

Vorm van het lemmet: In doorsnee genomen is het lemmet van een duikmes zo'n 11 centimeter lang, driemaal korter dan de messen in de jaren zeventig. Dat is zeker ook uit praktische overwegingen. Een groot mes is absoluut niet nodig, maar een te klein mes schiet ook zijn doel voorbij. Je moet er wel mee kunnen snijden c.q. zagen als dat nodig is en een aardappelschilmesje heeft dan weinig ruimte. Aangezien er in tegenstelling tot een aantal jaren geleden veel meer netten en lijnen in het water liggen, is de kans ook groter dat je in een net of lijn verstikt

raakt !!

Ook de punt van een mes verdient aandacht. Zowel fabrikanten als gebruikers zijn de mening toegedaan dat een mes geen scherpe punt hoeft te hebben als je het wilt gebruiken om ermee te snijden. Daarom brengen verschillende fabrikanten dit mes zowel met een scherpe als met een stompe punt op de markt. Voordeel van een stompe punt is dat je jacket (of je vlees) niet zo makkelijk beschadigd als je uitschiet en dat je er wel makkelijk iets mee kunt openbreken, een schatkist of zo. Een stompe punt heeft verreweg de voorkeur.

Alternatieven

Een goed alternatief is een knipmes, maar het nadeel daarvan is dat ze in no time op de scharnieren gaan roesten. Een uitzondering vormen de titanium modellen. Met dikke handschoenen aan is het ook niet altijd even gemakkelijk om het mes uit te klappen. Lijnensnijders zijn handiger: ze hebben een gebogen lemmet, waarmee je in geval van nood het net of de lijn doorvoert en tegelijk snijdt.

Ze zijn, net zo min als een schaar, geschikt voor touw. Het voordeel van een schaar is dat je de lijn met één hand kunt doorknippen. Lijnensnijders en scharen zijn heel handig, maar kunnen een mes niet vervangen !!

Een overweging is om beide gereedschappen bij je te hebben als je moeilijkheden verwacht.

Sterk verhaal 3

Tijdens een Noordzee duik op een onbekend wrak vinden we de standaard waar de telegraaf op heeft gestaan. Een van mijn buddies heeft thuis die telegraaf en wil daar ook wel de standaard bij hebben. We besluiten het ding te liften. Gelukkig is het makkelijk los te wrikken en kunnen we er een paar hefballonnen aan vast maken. Als we echter omhoog kijken, zien we dat, als we hem zo omhoog blazen, het gevaarte rakelings langs de afdaallijn zal gaan. Dat lijkt ons niet verstandig en we besluiten het ding eerst wat te verslepen. Dat is zwaar werk en we sjoeren met elkaar het ding over de bodem, waarbij het herhaaldelijk achter andere brokstukken of vistuig blijft haken.

Eindelijk staat het op een veilige plaats. We kijken nog eens goed of het hier wel veilig omhoog kan en blazen voorzichtig de hefballonnen bij. Als het gevaarte aan de reis omhoog begint kijken we het nog even na. Tot mijn grote schrik wordt ik echter aan ook mee omhoog getrokken. Ik grijp achter mijn hoofd om te voelen waar ik aan vast zit en voel een grote kluwe vislijn. Daar kom ik met mijn lijnensnijdertje niet in één keer doorheen! Beelden van barotrauma en decompressieziekten schieten door mijn hoofd.

Ik denk niet na, pak m'n mes en probeer me los te snijden. Met een paar flinke rukken ben ik los en langzaam daal ik weer af naar de bodem. Mijn buddies kijken me verbaasd aan en maken een gebaar van opluchting. Dat scheelde niet veel! We vervolgen onze duik, maar als ik mijn lamp wil pakken weet ik meteen waar ik

aan vast heb gezeten. Tijdens het verplaatsen van de standaard heb ik mijn lamp los gelaten om beide handen te kunnen gebruiken; de lamp is in de vislijnen terecht gekomen die op hun beurt weer aan de standaard zijn blijven hangen. Die lamp ben ik kwijt maar ik kom gezond weer boven. Als tenslotte ook mijn lamp, samen met de standaard, boven water is gekomen, is mijn dag weer helemaal goed.

Wapenwet

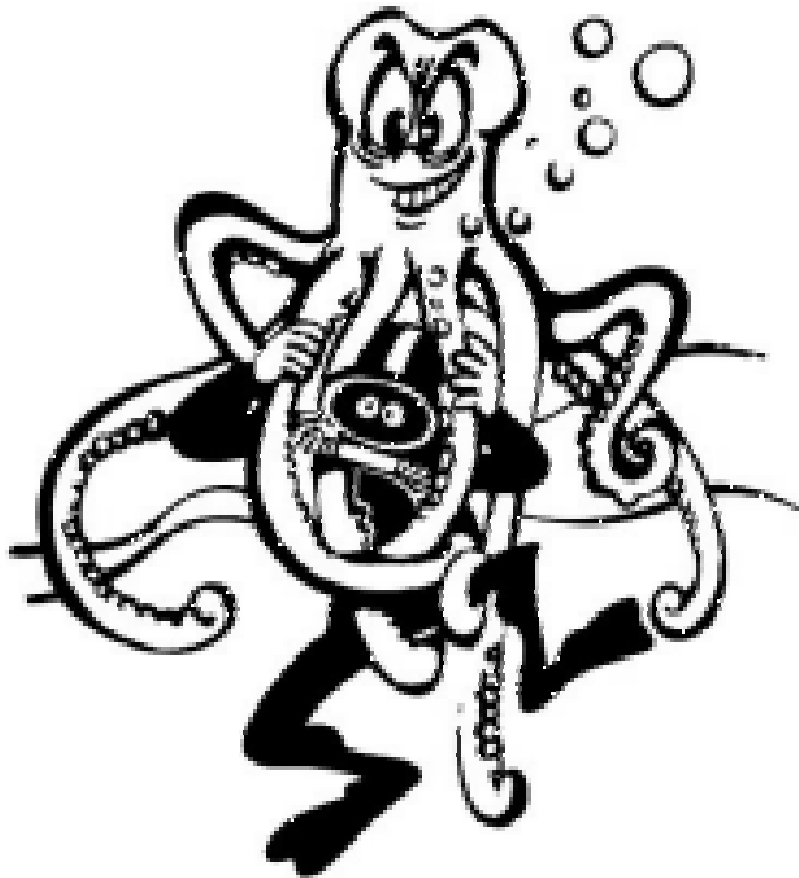
Op de vraag over legaliteit van duikmessen, kan zonder meer gesteld worden dat ook duikmessen onder de wet "Wapens en munitie" vallen.

Dat doen zij reeds jaren. Messen met een punt eraan, zoals de meeste duikmessen uitgevoerd zijn, vallen zonder meer onder de wapenwet (groot en klein).

Gelukkig voor de duiker knijpen de uitvoerders van de wetgever een oogje toe mits je maar kunt aantonen dat je duiker bent, het wapen niet direct voor handens om te gebruiken (gewoon onder in je duiktas in de kofferbak) en je er niet (ook niet voor de lol) onnodig mee rondloopt. Zie Paragraaf 1, artikel 2.1 en paragraaf 3, art 13.1 "Wet wapens en munitie".

Als je het overigens mee wilt nemen tijdens je duikvakantie, stop het dan goed weg in je duikbagage. Neem het in geen geval mee in je handbagage!

Sinds 11 september zijn de veiligheidsbeambten en douanes een stuk kritischer geworden.

Tips

Hier volgen enkele tips waar je op moet letten wanneer je een mes gaat kopen:

1. **Kun je het mes met handschoenen aan gemakkelijk vasthouden?**
2. **Probeer ook eens of je het mes met dikke handschoenen aan zonder problemen uit de schede kunt trekken.**
3. **Hoe kan de schede bevestigd worden, is de bevestiging beveiligd tegen verlies?**
4. **Zit het mes goed vast in de schede? Is het beveiligd tegen verlies?**
5. **Is het mes niet te groot of te klein?**
6. **Zit er een kartelrand op het mes? En een geïntegreerde lijnensnijder?**
7. **Test hoe scherp het mes is. Probeer bijvoorbeeld eens een stuk vislijn door te snijden.**
8. **Kun je het mes uit elkaar halen? Dan kun je het namelijk beter schoonmaken.**

Tot slot uit de mond van een duiker gehoord :

Het duikmes hoort al sinds het begin bij de uitrusting. Men zegt dat het is om je los te snijden uit vislijnen en netten. Daar is een duikmes niet voor!

"Het is gemaakt om andere recreanten bij de duikstek weg te jagen zodat je ongestoord kunt omkleden zonder dat iemand in je bilnaad staat te kijken!"

" DON'T GO UNDER WITHOUT THEM "

Hoofdstuk 4 NETTEN EN LIJNEN

In Nederland worden o.a. door de Firma VAN BEELEN zeer hoogwaardige netten geproduceerd. Driemaal sterker dan nylon. Deze netten zijn zo sterk dat zij kilometers lang kunnen zijn en tot op grote diepte voortgetrokken kunnen worden door schepen tot 10.000 pk. Je kan je dan ook wel voorstellen dat je deze netten niet zo makkelijk kan doorsnijden in geval van nood bij een verstrikte duiker.

Reden te meer om eerst zelf of met behulp van je buddy, je te bevrijden zonder mes. Je duikset uit te trekken, het net verwijderen en ben je los uit het net, dan kan je rustig je set weer aantrekken.

Deze gigantische netten etc. zitten regelmatig vast tijdens het vissen. Vissers moeten dan ook regelmatig hun lijnen kappen omdat deze vastzitten. Netten worden ook wel eens verloren door vissersboten of gedumpt.

Deze vormen gevaren voor het leven onderwater en voor de duikers.

Kieuwnetten

Kieuwnetten zijn gebaseerd op het principe dat een vis wel zijn kop door een maas van een net kan steken, maar niet meer terug kan omdat hij achter de kieuwdeksels blijft hangen. Ze zijn gemaakt van dun nylon draad en worden als staand wand in de zee uit gezet, bv. Rondom wrakken.

Warnetten

Warnetten bestaan uit meerdere lagen. Een of meerdere fijnmazige netten hangen voor een grootmazig net. De vis trekt het fijnmazige net door de grote mazen heen en raakt zo verstrikt. Deze netten worden met behulp van drijvers en een verzwaarde lijn aan de onderzijde van het net (onderpees) 'staand' in het water opgesteld, en na verloop van tijd binnengehaald.

Binnen de Nederlandse zeevisserij wordt de staand-wand visserij vooral toegepast rond wrakken. De visserij met een sleepnet is daar niet mogelijk omdat het risico dat het tuig achter wrakstukken blijft hangen te groot is. Het is echter wel een aantrekkelijke schuilplaats voor vissen en andere zeedieren.

Aan veel wrakken op de bodem van de Noordzee hangen nog resten van verspeelde visnetten. Vooral de resten van staand-wand blijven vissen 'vangen'. De vis sterft en trekt weer opruimers aan: krabben en kreeften die ook weer het risico lopen om verstrikt te raken.

Duikers kunnen zo complete 'kabeljauw-kerkhoven' tegenkomen. De Deense en Noorse staand-wandvisserij op grotere vissoorten eist veel slachtoffers onder zoogdieren. Naar schatting sterven in de Noordzee jaarlijks 7000 bruinvissen op deze manier. Een ander voorbeeld is de massale sterfte onder Zadelrobber. (In 1987 nog 60.000 dieren) Ook op het Wad zijn er problemen met staande netten. Wadvogels raken verstikt en verdrinken als de vloed opkomt. Rijksoverheid pleit voor het zichtbaar maken van netten. Maar de vissers willen dit niet, want dan kunnen de vissen deze immers ook zien. Jaarlijks sterven wereldwijd ook duizenden dolfinnen in de netten van vissers. Zij kunnen immers niet meer adem halen aan de oppervlakte. Dit geldt tevens voor schildpadden. Dankzij een Nederlandse uitvinding zijn er nu geluidszendertjes op de markt die dolfinnen uit de buurt van visnetten kunnen houden. Het levert bovendien minder schade voor de visnetten op.

Dolfijnen zijn slim en enorm nieuwsgierig. Niet zelden stelen ze vis uit de netten van vissers voordat deze hun vangst kunnen binnenhalen. Maar het trieste is dat jaarlijks duizenden dolfinnen sterven omdat ze verstrikt raken.

Een stoorzendertje dat geluiden uitzendt waarvoor dolfinnen gevoelig zijn, zorgt dat ze uit de buurt blijven. Deze Ultrasonische geluidssignalen zijn niet van invloed op de visvangst.

Als duiker kun ook verstrikt raken in deze netten. Met name als je probeert deze zoogdieren te redden, kun jezelf in de problemen raken. Het dunne doorzichtige lijntje kun je moeilijk vinden maar dien je wel te verwijderen voordat u verder kunt zwemmen. Het dragen van een duikmes en de kwaliteit en noodzaak is reeds aan de orde geweest. Ook je buddy moet over een mes beschikken! Je kunt namelijk ook beide vast komen zitten.

In situaties waar vastzitten en/of verstrikt raken een risico is, zouden buddies niet naast elkaar, maar achter elkaar moeten zwemmen, zo kun je voorkomen dat je beiden verstrikt raakt.

Lijnen en netten zijn niet het enige waaraan je vast kunt komen te zitten. Je kunt ook vast komen te zitten in waterplanten of in een scheur of opening in een rots. Probeer deze plaatsen dan ook te vermijden.

De romantiek en het avontuur van scheepswrakken hebben al generaties lang duikers aangetrokken. Maar het is ook belangrijk om eraan te denken dat er potentiële gevaren, specifiek voor deze verleiding, aan kleven.

Niet alleen de diepte, stromingen, watertemperatuur en zicht kunnen gevaar opleveren, maar vooral ook vislijnen en visnetten.

Scheepswrakken, vooral in water met weinig of geen vegetatie, voorzien in een uitstekende schuilplaats en leefomgeving voor vissen. Het resultaat is dat het populaire plekken worden om te gaan vissen. Ondiepe wrakken zijn vaak bezaaid met weggegooid kunstaas, vishaken en een heleboel vislijnen, die allemaal problemen kunnen opleveren voor duikers. Met name in de Noordzee zijn deze wrakken een potentieel risico, omdat ze dicht onder de kust liggen en dus vaak bezocht worden door zowel vissers als duikers. Daarbij komt nog dat het zicht zo vlak onder de kust meestal slecht is. Hoewel andere gevaren minder zijn in ondiepe wrakken, is vooral vastraken in vislijnen hier groter.

In koud, zoet water, waar conservering optimaal is, kan het tuigage van een schip intact blijven, wat nog meer gevaar voor vastraken oplevert.

Blijf in ieder geval altijd op voldoende afstand van stukken visnet. Door turbulentie en stroming komen ze soms omhoog en maken ze onvoorspelbare bewegingen.

H5 WAT NU?

STOP, DENK, DOE: Blijf vooral rustig.

Ook als je niet meteen loskomt. Raak niet in paniek, dan verbruik je veel meer lucht dan nodig is. Daarnaast kun je kostbare duikmaterialen beschadigen.

Wat te doen bij verstrikt raken?

1. *Blijf kalm*
2. *STOP, DENK, DOE*
3. *Blijf kalm*
4. *Attendeer je buddy dat je vastzit, maak fysiek contact, knipper met je lamp, tik tegen je fles of schreeuw desnoods om zijn aandacht te trekken*
5. *Blijf kalm*
6. *Onderzoek waarmee en hoe je bent vastgeraakt*
7. *Blijf kalm*
8. *Laat zo mogelijk je buddy helpen*
9. *Blijf kalm*
10. *Probeer niet achteruit te zwemmen, hard te trekken, heen en weer te draaien of te rukken; je zult het alleen maar erger maken.*
11. *Blijf kalm*
12. *Zorg dat je goed bent uitgetrimd of iets negatief bent, zodat je houvast op de bodem kan zoeken.*
13. *Blijf kalm*
14. *Doe indien nodig je set uit en bevrijd jezelf; houd er rekening mee dat je set een positief drijfvermogen heeft (ontluchten dus!) en jij niet.*
15. *Blijf kalm*
16. *Probeer je te bevrijden door de verstrikking te ontwarren en gebruik alleen in het uiterste geval je mes of lijnensnijder*
17. *Blijf kalm*

18. *Zwem met je set tegen je buik, de slangen omvattend met je armen, onder het net uit naar een veilige plek en breng daar de boel weer op orde*
19. *Blijf kalm*
20. *Controleer je zelf en je buddy voordat je de duik voortzet (of aan de opstijging begint)*

Meest voorkomende problemen/situaties

Meestal kom je vast te zitten door de gespen aan je vinnen, de schroefknoppen aan de eerste trap of loshangende uitrustingsstukken.

Door rustig te blijven en iedere beweging te overdenken voor je deze uitvoert, blijkt het vaak toch eenvoudig om zelf, zonder hulp van je buddy, weer los te komen.

Het heeft hierbij absoluut de voorkeur om het net met de hand los te maken en niet als een gek om je heen te gaan snijden. Enerzijds heb je namelijk voor het lossnijden van een net of lijn beide handen nodig (een hand om het net vast te houden, tweede hand om te snijden), anderzijds loop je bij slecht zicht het risico dat je even snel een luchtslang 'meepikt'. Ook bestaat de kans op verwonding of beschadiging van je duikpak. Tenslotte drijven de losse delen van het net weer vrij en vormen zo een volgend obstakel.

Zit je vast aan een vislijn dan heeft een lijnensnijder verreweg de voorkeur. Zorg dat de lijn strak staat en haal je lijnensnijder erover heen. Probleem opgelost!

Als het niet lukt met takt en beleid ontdoe je dan van je set (houd de automaat in je mond) en maak het geheel los; nu kun je zien wat je doet, als je tenminste geen stofwolk hebt gemaakt. Zorg wel dat zowel jijzelf als je set een negatief drijfvermogen hebben en dat je stevig zit.

Als je los bent, zwem dan met je setje tegen je buik gedrukt weg van de plek des onheils en zoek een rustig plekje uit om de set weer om te hangen. Zorg dat je vest ontluicht is en dat alle slangen weer vrij hangen. Controleer je uitrusting en je luchtvoorraad (buddycheck!) voordat je de duik voort zet.

Een gewaarschuwd mens....

Door een nettraining te volgen, deze reader te lezen, door je duikuitrusting tot in de finesses te kennen en ermee te oefenen in verschillende omstandigheden kun je de gevolgen van een verstrikking tot een minimum beperken.

Je leert daardoor hoe je kunt handelen, wat je beperkingen zijn en hoe je reageert op stressvolle situaties onder water.

Het kan zijn dat je hierdoor tot de conclusie komt dat jij niet zo geschikt bent voor een dergelijke situatie.

Dat betekent niet dat daarmee je duikcarrière is afgedaan en je de automaat aan de wilgen moet hangen. Er zijn gelukkig volop plaatsen op deze aardbol waar je rustig en veilig kunt duiken zonder bang te hoeven zijn voor verstrikking.

Wil je echt te allen tijde voorkomen dat je verstrikt raakt, duik dan alleen op plaatsen waar weinig netten en/of lijnen voorkomen, waar het zicht optimaal is en waar je weinig extra uitrusting mee hoeft te slepen (bv. op koraalriffen).

Niet iedereen heeft behoefte aan die spanning en sensatie die een Noordzeeduik met zich meebrengt. Duiken moet vooral leuk zijn, en dat is het alleen als het voor jouw gevoel veilig genoeg is om je te kunnen redden. Dat zal voor iedereen verschillend zijn.

De meeste duikongevallen gebeuren overigens niet door verstricking, maar doordat duikers over hun grenzen gaan, niet meer adequaat hun uitrusting gebruiken of niet goed reageren op fouten of tegenslagen. Stress en paniek zijn slechte raadgevers. Ook een goede buddy kan je dan niet altijd meer redden!

**Moraal van dit verhaal:
Ken u zelf, ken uw uitrusting en houd het leuk**

Veel Duikplezier!

*Voor wrakduiken en/of wrakduikspecialties:
Duikschool Get Wet
www.getwet.nl*

Tijdens een dag met bijzonder slecht weer in maart, is de redactie van Onderwatersport naar Schouwen-Duiveland gereden en heeft daar een ontmoeting gehad met visser Bram van den Hoek in Moriaanshoofd. Hij vertelde ons precies met wat voor netten in de Oosterschelde en de Grevelingen gevist wordt en wat de gevaren zijn waar duikers op moeten letten.

WAARMEE VANGEN VISSERS VISSEN ...

**Tekst en foto's Ninette Nellis
Illustraties HES van Schoonhoven**

Op 24 april 2001 is in het Provinciehuis in Middelburg de overeenkomst getekend tussen 'de vissers' (Zevibel, ofwel Zeeuwse Visserij Belangen) en 'de duikers' (BOD, of Breed Overleg Deltawateren) en dat betekende het einde van een jarenlang getouwtrek over rechten, plichten en irritaties tussen beide groepen. Elders in deze Onderwatersport kun je daar meer over lezen. De NOB heeft beloofd te zorgen voor goede informatie voor duikers over een aantal zaken die 'stenen des aanstoots' zijn gebleken. In het aprilnummer van Onderwater sport schreef Marcel Waijers een artikel over sepia's, dat is overgenomen op pagina 16 van het aprilnummer van Duiken en in Hippocampus (het Belgische Nederlandstalige bondsblad). Het zal ook verschijnen in Tauchen, zodat behalve de Nederlandse en Belgische duikers, ook onze Duitse onderwatervrienden op de hoogte zijn van leven en sterven van deze aantrekkelijke dieren en van hun economisch belang voor de Zeeuwse vissers. Het doel hiervan is dat duikers sepia's niet 'bevrijden' uit netten en fuiken, omdat ze daarmee de vissers grote schade toebrengen en de verbeterde verstandhouding behoorlijk in gevaar brengen. En zeg nu zelf, dat zou toch jammer zijn, na de goede resultaten die het bestuur van de NOB heeft weten te bereiken in het belang van allen die in Zeeland willen duiken.

Vissers

Bram van den Hoek, die heel toepasselijk woont aan de Bootsweg in Moriaanshoofd op Schouwen-Duiveland, begroet ons warm, een schril contrast met de ijzige wind over de omringende weilanden en de onophoudelijk

neerstortende regen. Zo hier en daar lopen fazantenhanen met druipende veren over de glibberige kleigrond, maar de Engelse Springer spaniels van de familie liggen liever te snurken op de warme vloer dan een poging te wagen met de baas een fazantje te scoren voor bij de zuurkool. In de winter gaat Van den Hoek met de honden jagen, nu wordt er hard gewerkt met zijn zoons om het vistuig weer klaar te maken voor het nieuwe seizoen. De familie zit al honderden jaren in de visserij, van vader op zoon. "Vroeger," vertelt hij, "konnen vissers leven van de palingvangst alleen. Dat is al lang afgelopen, er is gewoon niet voldoende paling meer. Er is ook vrijwel geen glasaal meer. Tegenwoordig beginnen we het seizoen met de kreeften, dan komt de sepiavangst, vervolgens vangen we zeebaars, dan harder en tenslotte paling." De kreeftenvangst bedraagt nu ongeveer 35 ton per jaar in de Oosterschelde. De visser is dan ook een natuurkenner, zoals iedereen die van de natuur leeft. "Van den Hoek weet nauwkeurig welke dieren hij op iedere plaats kan aantreffen, ook al steekt hij zelf nooit zijn hoofd onder water. Zijn zoons zijn allebei sportduiker. "Maar als het visseizoen begint, mogen ze van mij niet duiken."

Bram van den Hoek bezig met het zetten van een hokfuik.

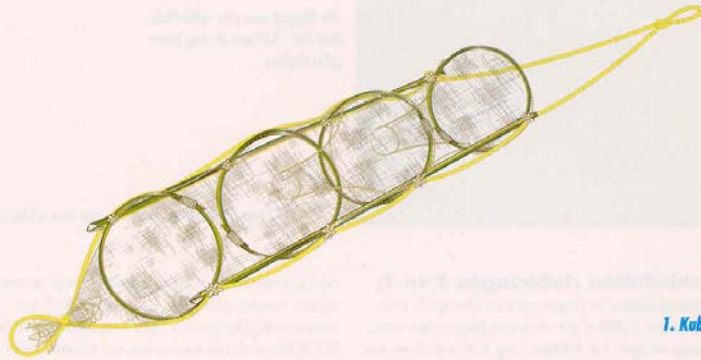

Foto Fam. Van den Hoek

zegt vader streng, "daar krijg je vervelende opmerkingen over in de trant van: geen wonder dat de korven van Van den Hoek altijd vol zitten, die kreeften stoppen zijn jongens erin." Daar heeft hij geen zin in. Hij wil op een eerlijke manier aan zijn inkomsten komen en vindt het vervelend als een deel van die inkomsten verloren gaat door schade aangericht door duikers. We gaan dus mee de schuur in, om te leren over vistuig.

Vistuig

Er zijn verschillende soorten vistuig: fuiken, kubben, netten en korven. Als een duiker vast komt te zitten in vistuig, is dat op zich nog geen ramp, tenzij dit het begin is van een

1. Kubbe

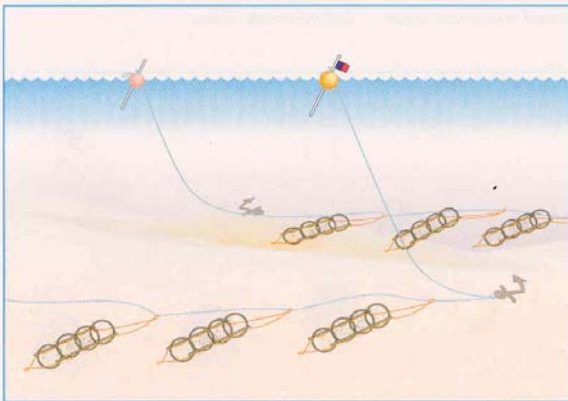
... EN WAAR MOETEN DUIKERS OP LETTEN

'ongevalsspiraal', die via paniek leidt tot een ongeval. Om dergelijke ongevallen te voorkomen laten we je hieronder zien wat je onder water zoal kunt tegenkomen aan verschillend vistuig. Van klein naar groot hebben we het dan achtereenvolgens over kubben, schietfuiken, kreeftenkorven, war- of warrelharen en hokfuiken. Ze worden hier één voor één besproken.

Kubben (tekeningen 1 en 2)

Dit is een kleine fuikensort van netwerk dat open wordt gehouden door verzwaarde ringen van kunststof, die zelf weer vastgemaakt zijn aan lange staven, waardoor ze op gelijke afstanden van elkaar bevestigd zijn. Kubben zijn ongeveer veertig centimeter hoog en tot zo'n anderhalve meter lang, met mazen van dertien millimeter. Bij het uitzetten worden tien tot twintig kubben aan een koord vastgeknoopt,

met onderlinge afstanden van tien meter. Het is dus goed mogelijk dat je een koord tegenkomt met een lengte van tweehonderd meter, met daaraan de kubben. De kubben worden aan één van de uiteinden vastgemaakt aan het koord, zodat ze met hun ringen als wieltes vrij in de stroming kunnen bewegen en altijd parallel aan de stroomrichting liggen. Deze kubben vormen vrijwel geen gevaar voor duikers, tenzij die zo dicht over de bodem zwemmen dat ze er met hun uitrusting in blijven hangen. In wateren met slecht zicht komt het natuurlijk wel voor dat een duiker zo dicht op de bodem rondsnuffelt naar leven, maar meestal gebeurt dat niet met grote snelheid, zodat kubben ruimschoots op tijd gezien kunnen worden. De kubben worden gebruikt voor de vangst van sepia's, palingen, maar het is ook goed mogelijk dat er een kreeft in belandt.

2. Kubben op rij

Een kubbe

De ingang van een schietfuij, met links het net tussen twee schietfuijen

Zoon Van den Hoek bezig met een schietfuij

Schietfuijen (tekeningen 3 en 4)

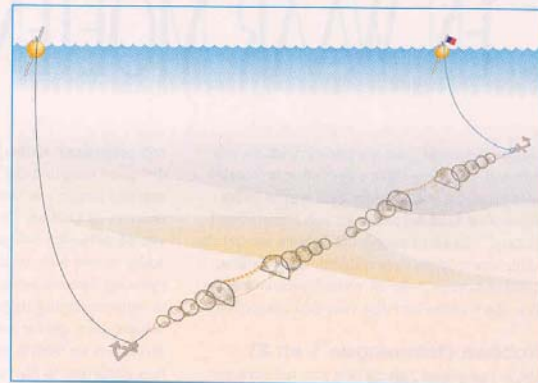
Schietfuijen zijn ongeveer even hoog als kubben, maar hebben per stuk een lengte van een meter of drie. De voorste ring is een stuk groter dan de volgende en is aan één kant afgevlakt. Daardoor vormt dit een soort poortje, dat niet

zijn geknoopt, maximaal kunnen er vijf achter elkaar worden gebruikt. De schietfuijen vormen nauwelijks gevaar voor een duiker, wel is het opletten dat je niet in het net tussen twee fuijen terecht komt. In schietfuijen kun je sepia's, palingen, andere soorten vis, krabben

en zeehonden vangen. De schietfuij is ongeveer tigtig centimeter, de hoogte is zeventig centimeter. Er ligt voer onderin de korf, dat niet alleen bedoeld is om de kreeften te lokken, maar ook vooral om ze bezig te houden, want twee of meer gevangen kreeften slaan onmiddellijk aan het vechten. Er zijn ook rechthoekige korven,

3. Schietfuij

4. Schietfuijen op rij

alleen vis binnenlaat, maar bovendien voorkomt dat de hele fuij om en om rolt in de stroming. Schietfuijen worden niet per stuk apart gebruikt, maar in setjes van twee tegenover elkaar met een staand want ertussen met een lengte van drie tot vijf meter en een hoogte van zo'n vijftig centimeter. Aan het dichte einde van een set schietfuijen kan een volgende set

en kreeften aantreffen.

Kreeftenkorven (tekeningen 5 en 6)

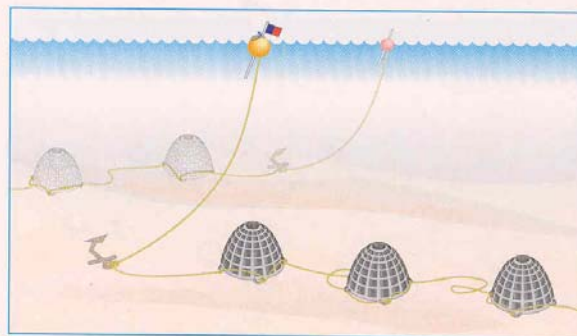
Kreeftenkorven zijn er in verschillende modellen. Er is een koepelvormige stellage met een stalen rand en een opening bovenin de korf. De doorsnede van de onderrand is ongeveer negen-

met gaten in de zijkanten en twee gescheiden compartimenten. Deze korven zijn een meter lang, zestig centimeter breed en veertig centimeter hoog. Ook hier wordt voer in gedeponeerd. Meestal vind je een aantal kreeftenkorven bij elkaar in de buurt. In het algemeen vormen deze korven geen gevaar voor de gemiddeld opletende duiker.

5. Kreeftenkorf

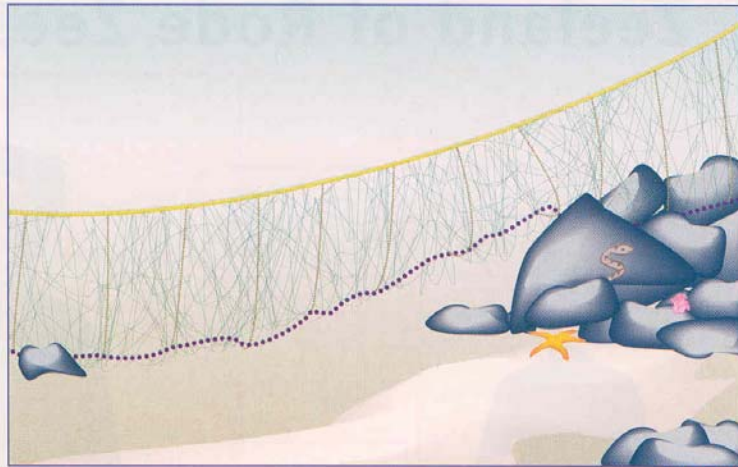

6. Kreeftenkorven op rij

Warharen (tekening 7)

De netten die wij 'staand want' noemen, worden door de vissers 'warharen' of 'warrelharen' genoemd, een naam die ze eer aan doen, want je ziet ze nauwelijks, voor je het weet zit je er in verward. Het bestaat uit een net van heel dunne nylon draden met een maaswijdte van dertien centimeter. Voor de vangst van kreeften zijn de warharen ongeveer zestig centimeter hoog, voor harder zo'n twee meter. Het net heeft aan de bovenzijde een drijflijn, aan de onderkant een loodkoord en is bevestigd aan een anker. De warharen kunnen een lengte van tientallen meters hebben. Dit is een net waar duikers goed voor uit moeten kijken, het is bijna onzichtbaar, hangt op een hoogte waar duikers zich kunnen bevinden en hangt bovendien zo ruim dat iedere beweging je er verder in doet verstrikken.

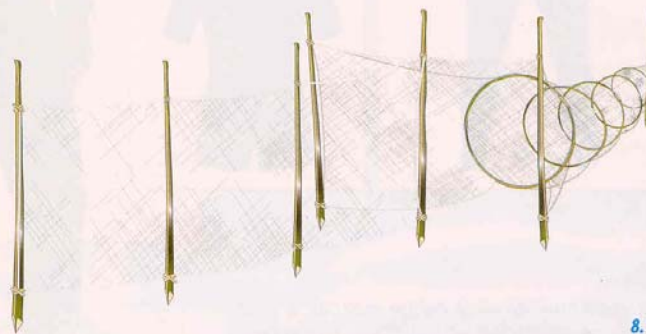
7. Warharen

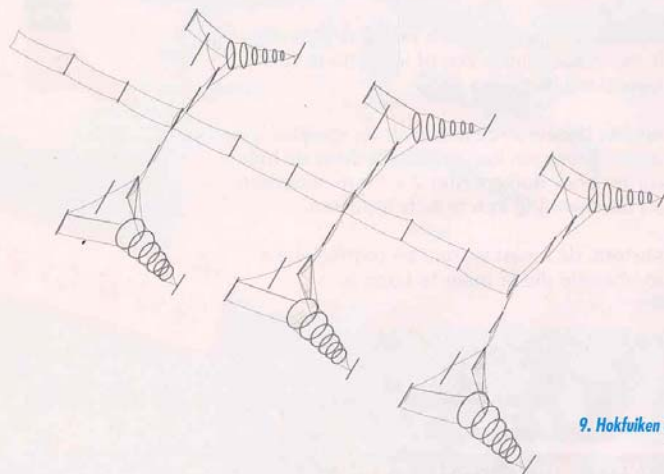
In warharen kun je gemakkelijk verstrikt raken

Hokfuisen (tekeningen 8, 9 en 10)

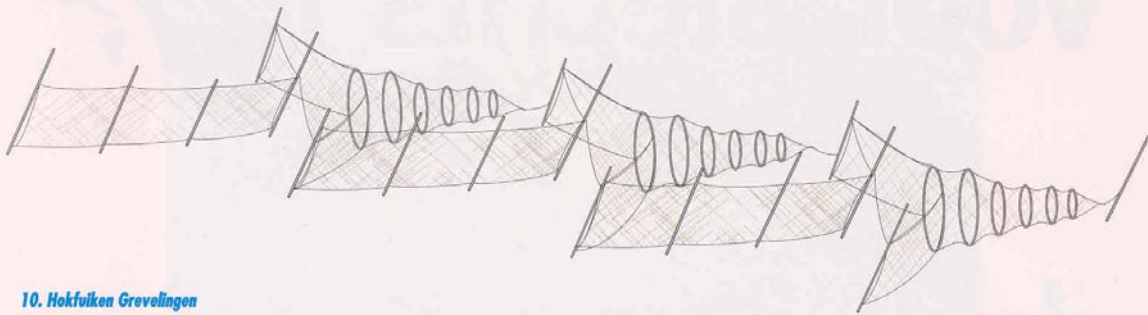
Dit zijn grote fuisen, in de Oosterschelde zijn ze vijf tot acht meter hoog, in de Grevelingen kunnen ze tot zo'n tien meter hoog zijn. Aan de voorzijde loopt, meestal haaks op de oever, een schutwand van tien tot twintig meter naar het 'hok' toe. Dat is de toegang tot de fuik, met twee stukken net die links en rechts van de schutwand schuin gezet zijn. Daar achter komt de fuik, die naar achteren toe lager wordt. De hokfuik wordt aan palen vastgezet, die je heel goed boven water uit kunt zien steken. In de Oosterschelde vind je vaak twee hokfuisen achter elkaar gezet, in de Grevelingen kun je nog vier sets van twee hokfuisen achter elkaar aantreffen. Door hun formaat zijn hokfuisen ook niet zonder gevaar voor duikers, vooral omdat je er helemaal in kunt zwemmen zonder de netten in de gaten te hebben. Opletten dus onder water, als je de palen hebt zien staan.

8. Hokfuik

9. Hokfuisen op rij

10. Hokfinken Grevelingen

Markering

In de vergunning van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij staat over de markering van vistuig letterlijk: "Indien de visserij met kubben, schietfinken en/of staande netten wordt uitgeoefend, moeten deze aan de vloedkant worden gemarkeerd met een boei voorzien van een vlag en aan de ebkant met een boei zonder vlag. De horizontale afstand van de ankers tot de boeien mag maximaal 35 meter bedragen. Je kunt dus al, voordat je te water gaat, zien of er vistuig staat op de plaats waar je je duik wilde maken. Met enige voorzichtigheid kun je die duik daar gerust maken, na het lezen van dit artikel weet je wat je onder water ongeveer verwachten kunt. Boven water zie je de boeien, die altijd voorzien zullen zijn van een kenmerk, bij voorbeeld MS 1 (voor Midden-Schouwen), of MS 2, of ZZ 1 (voor Zierikzee). Zie de bijgaande foto.

Schade

Hoe gaat dat nu als een duiker tijdens een duikje even niet oplet en in een net of fuik terecht komt? Natuurlijk probeer je je dan eerst gewoon los te maken, maar lukt dat niet, dan zul je je toch met je schaar of mes moeten bevrijden. Daarbij is schade onvermijdelijk, maar dat hoeft ook helemaal geen probleem te zijn. Als je boven bent gekomen, kijk je even goed op de boei die het vistuig volgens de voorschriften markeert. Je meldt de veroorzaakte schade die dag, of de volgende dag bij het secretariaat van Zeeuwse Visserij Belangen (Zevibel telefoon 0113-576066) en geeft daarbij het nummer dat je op die boei ziet. Het secretariaat van Zevibel kan je dan vertellen wie de eigenaar van het beschadigde tuig is en je kunt de schade opgeven bij je verzekeraar, met vermelding van de gegevens van de gedupeerde visser. Je hebt die schade niet opzet-

telijk veroorzaakt en kunt dus een beroep doen op je verzekering voor wettelijke aansprakelijkheid (W.A.). Wie helemaal niet verzekerd is, of problemen ondervindt bij zijn eigen verzekeraar, kan een beroep doen op de collectieve W.A. verzekering van de NOB. Ook als je ziet dat vistuig losgeslagen is, of als het al beschadigd was, wordt een telefoontje naar Zevibel zeer op prijs gesteld. En mocht jij problemen ondervinden met vissers, dan kun je dat ook melden bij Zevibel.

Zo meldde iemand dat er een visser met een bootje op een duikstek kwam en begon kreeftenkorven te lichten, terwijl er duikers onder water waren. De duikers gebruikten een duikvlag, zodat hun aanwezigheid opgemerkt kon worden. De duikleider riep de visser aan dat er duikers beneden waren, maar dat weerhield de visser er niet van de geleegde korven weer overboord te gooien. Bij toeval kreeg geen van de duikers een korf op zijn hoofd. Dergelijke voorvallen bevorderen de goede sfeer ook niet, meld ze dus bij Zevibel, die dan samen met de Werkgroep Zeeland zal onderzoeken wat daartegen te doen is.

Kosten

Voor een visser is het net zo vervelend als zijn netten kapot zijn gesneden, als het voor ons zou zijn als we onze auto na het boodschappen doen beschadigd op de parkeerplaats aantreffen. We gaan er hierbij natuurlijk wel van uit dat er geen sprake is van het moedwillig kapot snijden van fuiken of kreeftenkorven om daar sepia's of kreeften uit te halen. Wij zijn sportduikers en geen stropers. Om je een idee te geven van de schade die vissers lijden, vermelden we ook nog even wat die duiken en netten kosten. Voor kubben betaalt een visser f 170,- per stuk, dat is dus f 1.700,- voor een koord met tien kubben. Een setje van

twee schietfinken met staand want ertussen kost ongeveer f 700,-. Een hokfuik kost, afhankelijk van de lengte en hoogte, van f 1.600,- tot f 6.600,-. Net van warharen kost vanaf f 170,- per zestig meter lengte. Kreeftenkorven kosten f 200,- per stuk. Je hebt er niet veel fantasie voor nodig om te becijferen dat een visser al gauw geen droge boterham verdient als zijn opbrengst opgaat aan reparatie van zijn vistuig. Het zou toch triest zijn als duikers daarvoor verantwoordelijk zouden zijn.

Markeringsboeien van vistuig

www.divingholidays.nl

Haarlemmerstraat 140 Amsterdam T 020 521 8100 F 020 528 79 69